

جغرافیا و روابط انسانی، تابستان ۱۴۰۵، دوره ۹ شماره ۲، صص ۶۶۴-۶۶۵

شناسایی عوامل کلیدی موثر بر نقش ورزش در توسعه پایدار شهر شیراز

محسن داودی^{۱*}

(۱) استادیار فیزیولوژی ورزشی، گروه عمومی دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۲/۳۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۳/۰۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۰۹

چکیده

هدف از تحقیق حاضر، شناسایی عوامل کلیدی موثر بر نقش ورزش در توسعه پایدار شهر شیراز بود. روش تحقیق حاضر، کاربردی از نوع تحقیقات کیفی با روش تحلیل تماتیک است. جامعه آماری تحقیق شامل اساتید مدیریت ورزشی، اساتید و متخصصان برنامه‌ریزی شهری، مدیران اماکن ورزشی و دانشجویان دکتری مدیریت ورزشی و محیط زیست بودند و نمونه آماری از بین اعضای جامعه با بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی انتخاب شدند. ابزار تحقیق مصاحبه نیمه ساختار یافته با ۱۸ نفر از متخصصان تحقیق که تا مرحله اشباع نظری ادامه یافت، روایی تحقیق توسط متخصصان مربوطه مورد تأیید قرار گرفت و پایایی تحقیق با استفاده از روش توافق درون موضوعی ۸۳ درصد به دست آمد. نتایج نشان داد، نتایج نهایی تحقیق نشان داد؛ عوامل کلیدی موثر بر نقش ورزش در توسعه پایدار شهر شیراز دارای ۶۷ تا نکات کلیدی، ۱۶ تا مفاهیم و ۶ تا مقوله اصلی است؛ این مضامین اصلی شامل: ارتقای زیرساخت‌ها و خدمات شهری، استانداردهای توسعه پایدار شهری، مدیریت و برنامه‌ریزی شهری، مدیریت مقاصد شهری، مدیریت برند شهری و توسعه پایدار شهری. این مضامین بیانگر آن هستند که ورزش صرفاً یک فعالیت تفریحی یا جسمانی نیست، بلکه ابزاری راهبردی برای ارتقای کیفیت زندگی، تقویت هویت شهری، بهبود زیرساخت‌ها، جذب سرمایه‌گذاری، ارتقای تعاملات اجتماعی و حفاظت از محیط زیست محسوب می‌شود؛ بنابراین، توجه به نقش ورزش در سیاست‌گذاری‌های توسعه شهری نه تنها می‌تواند به بهبود شاخص‌های پایداری در شیراز منجر شود، بلکه به تحقق توسعه‌ای متوازن، مشارکتی و پایدار کمک خواهد کرد؛ بر این اساس، ادغام اهداف و برنامه‌های ورزشی در ساختارهای مدیریتی و اجرایی شهری، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر در مسیر دستیابی به شهری پایدار، سالم و پویا به‌شمار می‌رود.

واژگان کلیدی: ورزش، توسعه پایدار، مدیریت مقاصد شهری، مدیریت برند، تحلیل تماتیک.

نیاز روزافزون به توسعه فعالیت‌های ورزشی و ارتقای بهره‌وری فضاهای ورزشی، نقش بسزایی در ایجاد محیطی سالم و پویا برای رشد جسمی و روانی افراد جامعه ایفا می‌کند (شهبازی و همکاران، ۱۴۰۳). در این راستا، توسعه و نگه‌داری اصولی اماکن ورزشی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ این فضاها که روزبه‌روز در حال گسترش هستند، نه تنها کاربری‌های پیرامونی نظیر مناطق مسکونی و تجاری را تحت تأثیر قرار می‌دهند، بلکه دارای اثرات زیست‌محیطی گسترده‌ای نیز هستند (دهقان قهفرخی و همکاران، ۱۳۹۹ و یوتیان^۱ و همکاران، ۲۰۲۴). درک این اثرات می‌تواند موجب ارتقای بهره‌وری این مکان‌ها شود و به بهینه‌سازی طراحی و جانمایی آن‌ها کمک کند (ژو^۲ و همکاران، ۲۰۲۵). با توجه به اینکه اماکن ورزشی می‌توانند از فضاهای عمومی تا مراکز تخصصی را در بر گیرند و از جمله پیچیده‌ترین سازه‌های شهری به شمار می‌روند؛ میزان مصرف انرژی بالای آن‌ها نیز قابل توجه است (کوزما^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). این موضوع در شرایطی رخ می‌دهد که بخش عمده‌ای از انرژی مصرفی در جهان (بیش از ۸۱ درصد) و در ایران (بیش از ۹۵ درصد)، از منابع فسیلی تأمین می‌شود که منجر به تشدید آلودگی زیست‌محیطی می‌گردد (امیرحسینی و همکاران، ۱۴۰۰). در نتیجه، حرکت به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر که برخلاف سوخت‌های فسیلی قابلیت بازگشت به چرخه طبیعت را دارند، امری اجتناب‌ناپذیر است (گودوی^۴ و همکاران، ۲۰۲۵). پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که تا سال ۲۰۷۰، سهم این منابع در تأمین نیازهای انرژی جهان به ۶۰ درصد خواهد رسید، موضوعی که توجه به انرژی‌های نوین و سازگار با محیط زیست را در حوزه ورزش نیز ضروری می‌سازد (خدادادی و همکاران، ۱۴۰۳). در همین راستا، رفتارهای سبز در اماکن ورزشی، که بر پایه صرفه‌جویی در منابع و تعامل مثبت با محیط زیست بنا شده‌اند، نقش مهمی در بهبود بهره‌وری و کاهش هزینه‌ها ایفا می‌کنند (کیم^۵ و همکاران، ۲۰۱۴ و شهبازی و همکاران، ۱۴۰۴). همچنین برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری اصولی در زیرساخت‌های ورزشی می‌تواند منجر به جذب سرمایه‌گذاران، ایجاد اشتغال، بهبود کیفیت محیط زیست شهری، حفاظت از منابع طبیعی، افزایش بهره‌وری انرژی و حفظ بلندمدت این اماکن شود (النور^۶ و همکاران، ۲۰۲۲). اهمیت فضای سبز شهری و نقش آن در پایداری محیط‌های ورزشی به عنوان یکی از ارکان زیست‌پذیری و تعادل اکولوژیکی شهرها شناخته می‌شوند (هالکی^۷ و همکاران، ۲۰۲۳ و دیاز^۸، ۲۰۱۱). همچنین مطالعات متعددی بر نقش فناوری‌های نوین مانند کنترل هوشمند مصرف انرژی در اماکن

¹ Yutian

² Zhou

³ Kozma

⁴ Godoi

⁵ Kim

⁶ Elnour

⁷ Halecki

⁸ Diaz

ورزشی تأکید داشته‌اند (لی^۱ و همکاران، ۲۰۲۳ و سیموس^۲ و همکاران، ۲۰۲۴)؛ در حالی که برخی پژوهش‌ها به نقش محیط‌زیستی استادیوم‌های ورزشی و تأثیرات آن‌ها بر شهر پرداخته‌اند (کوزما و همکاران، ۲۰۲۲). در نهایت، هم‌راستایی سیاست‌های کلان با اهداف توسعه پایدار در مدیریت اماکن ورزشی، نقشی کلیدی در دستیابی به شهری سبز و پایدار دارد (النور و همکاران، ۲۰۲۲ و حسینی و همکاران، ۱۳۹۹).

مفهوم توسعه پایدار به‌عنوان رویکردی نوین پس از انقلاب صنعتی و در واکنش به روند رو به رشد صنعتی‌سازی و گسترش فناوری در شهرها پدیدار شد؛ این مفهوم با تلفیق ابعاد اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی و با در نظر گرفتن ملاحظات زیست‌محیطی شکل گرفته است (ژانگ^۳ و همکاران، ۲۰۱۹). توسعه پایدار بر آن است تا نیازهای نسل حاضر را بدون به خطر انداختن ظرفیت نسل‌های آینده برای تأمین نیازهای خود برآورده سازد (شکوهی‌فرد و همکاران، ۱۴۰۳). در این راستا، اماکن ورزشی سبز از جایگاه ویژه‌ای در جوامع معاصر برخوردارند و طراحی، ساخت، بازسازی و مدیریت آن‌ها باید بر پایه بهره‌وری از منابع و کاهش آسیب‌های زیست‌محیطی صورت گیرد (شهبازی و همکاران، ۱۴۰۳). در این نوع اماکن، رویکردهای نوین و طولانی‌مدت برای صرفه‌جویی و بهره‌وری در مصرف انرژی به کار گرفته می‌شود (امیرحسینی و همکاران، ۱۴۰۰). پایداری زمانی محقق می‌شود که میان ابعاد اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و سیاسی توازن و هم‌افزایی برقرار باشد؛ به این معنا که توسعه باید از نظر اقتصادی پایدار، از لحاظ اجتماعی پذیرفتنی، از نظر محیطی درست و از منظر سیاسی پاسخ‌گو و مورد حمایت باشد (توماس و گرانت^۴، ۲۰۱۴). گرچه فعالیت‌های ورزشی به طور سنتی به‌عنوان آلاینده محیط‌زیست تلقی نمی‌شوند، اما تصمیمات مدیران ورزشی، نحوه تولید تجهیزات ورزشی و تعامل با محیط اطراف می‌تواند اثرات مستقیم یا غیرمستقیم بر محیط‌زیست داشته باشند (کوزما و همکاران، ۲۰۲۲). بی‌توجهی به اصول زیست‌محیطی در اجرای فعالیت‌های ورزشی و استفاده نامناسب از منابع انرژی، می‌تواند منجر به افزایش آلودگی، رشد هزینه‌های انرژی و کاهش کارایی اماکن ورزشی شود (داودی و همکاران، ۱۳۹۹)؛ در نتیجه، بحران‌های زیست‌محیطی تهدیدی جدی برای توسعه پایدار شهری به‌شمار می‌رود و برای مقابله با آن، برنامه‌ریزی هدفمند برای پیاده‌سازی نظام مدیریت سبز در اماکن ورزشی ضروری است (بورایو^۵ و همکاران، ۲۰۲۰). در زمینه مدیریت و طراحی سبز اماکن ورزشی مطالعاتی انجام گرفته است که می‌توان به چند مورد اشاره کرد، نتایج تحقیق دهقان قهفرخی و همکاران (۱۳۹۹) نشان داد، یک مکان ورزشی زمانی می‌تواند به عنوان یک سازمان سبز در جامعه تلقی شود که بتواند آلودگی‌های زیست‌محیطی را کاهش داده و از منابع انرژی برای ادامه فعالیت خود به صورت پایدار استفاده کند. نتایج تحقیق النور و همکاران (۲۰۲۲) نشان داد، استفاده از انرژی‌های

¹ Lee

² Simões

³ Yixiang

⁴ Thomas & Grant

⁵ Bouraiou

نو مثل نور خورشید می تواند در بهینه سازی سیستم های اتوماسیون ساختمان و مدیریت اماکن ورزشی تاثیر گذار باشد. نتایج تحقیق بورایو و همکاران (۲۰۲۰) نشان داد، استفاده از انرژی های سبز و تجدیدپذیر بهترین راهکار برای مشکلات ناشی از کمبود انرژی و تغییرات آب و هوایی است؛ از این رو بیش تر کشورها در حال سرمایه گذاری و تأمین بودجه های عظیمی برای توسعه محصولات، تحقیقات و بهره برداری از انرژی های تجدیدپذیر هستند. نتایج تحقیق گودوی و همکاران (۲۰۲۵) نشان داد، فضاهای سبز شهری نقش مهمی در بهبود کیفیت زندگی شهروندان دارند. آن ها موجب کاهش آلودگی هوا، بهبود سلامت روانی و جسمی، افزایش تعاملات اجتماعی و ارتقای پایداری شهری می شوند. نتایج تحقیق هالکی و همکاران (۲۰۲۳) نشان داد، فضاهای سبز شهری با ایجاد محیط های طبیعی در شهرها، به کاهش اثرات تغییرات اقلیمی کمک می کنند و مدیریت مؤثر و برنامه ریزی محیطی می تواند موجب افزایش کارایی و استفاده پایدار از فضاهای سبز شهری شود.

از جمله عوامل کلیدی مؤثر در توسعه پایدار شهری، مدیریت صحیح و بهره برداری کارآمد از منابع انرژی است؛ چرا که مصرف و تولید انرژی در صورتی می تواند به توسعه پایدار منجر شود که در بلندمدت نیازهای انسانی را در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی تأمین کند (بورایو و همکاران، ۲۰۲۰). در این راستا، طراحی و ساخت اماکن ورزشی سبز به عنوان یکی از ابزارهای تحقق توسعه پایدار شهری، نقش مؤثری در کاهش مصرف منابع طبیعی، بهینه سازی مصرف انرژی و کاهش آلاینده های محیطی دارد. این اماکن، نه تنها باید از مصالح و زیرساخت های پایدار استفاده کنند، بلکه باید از نظر دسترسی حمل و نقل، استفاده از فناوری های کم مصرف و رعایت اصول ایمنی و زیست محیطی نیز مورد توجه قرار گیرند (خدادادی و همکاران، ۱۴۰۳). در سطح جهانی، گسترش تعاملات بین المللی و افزایش تعداد فعالیت های ورزشی، از جمله مسابقات و سفرهای مرتبط، می تواند اثرات محیط زیستی قابل توجهی مانند تولید زباله، آلودگی هوا و انتشار گازهای گلخانه ای به دنبال داشته باشد؛ از این رو اتخاذ رویکرد آینده نگر در طراحی فضاهای ورزشی که هم نیازهای نسل حاضر را پاسخ دهد و هم توان پاسخ گویی به نیازهای نسل آینده را حفظ کند، امری ضروری است. در توسعه پایدار شیراز همچنین باید شرایط فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی شهروندان مورد توجه قرار گیرد، زیرا موفقیت پروژه های ورزشی در این شهر نیازمند نیازسنجی دقیق، استفاده از مصالح مناسب، مدیریت سبز و مشارکت نهادهای ذی ربط است. در نهایت، با پیاده سازی مدیریت پایدار در ورزش، ایجاد ساختارهای هماهنگ و تلفیق اصول زیست محیطی، مسئولیت پذیری اجتماعی و بهره وری اقتصادی، می توان بستر مؤثری برای تحقق اهداف توسعه پایدار در شهر شیراز فراهم آورد. با توجه به اهمیت موضوع تحقیق، تحقیق حاضر به شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر نقش ورزش در توسعه پایدار شهر شیراز پرداخته شد.

روش‌شناسی تحقیق

روش پژوهش حاضر، کاربردی از نوع پژوهش‌های کیفی با روش تحلیل تماتیک است. جامعه آماری تحقیق شامل اساتید مدیریت ورزشی، اساتید و متخصصان برنامه‌ریزی شهری، مدیران اماکن ورزشی و پژوهشگران دکتری مدیریت ورزشی و محیط‌زیست بودند و نمونه آماری از بین اعضای جامعه با بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی انتخاب شدند. ابزار تحقیق مصاحبه نیمه ساختار یافته با ۱۸ نفر از متخصصان تحقیق که تا مرحله اشباع نظری ادامه یافت، مصاحبه‌ها به صورت نیمه ساختاریافته با نمونه‌های آماری با هماهنگی و زمان‌بندی قبلی انجام شد. پس از پایان هر مصاحبه، مصاحبه‌ها به‌طور کامل روی کاغذ پیاده‌سازی و کدگذاری اولیه داده‌ها برای استخراج مفاهیم اولیه انجام شد. روایی تحقیق توسط متخصصان مربوطه مورد تأیید قرار گرفت و پایایی تحقیق با استفاده از روش توافق درون موضوعی ۸۳ درصد به دست آمد. در پژوهش حاضر با ۱۸ نفر مصاحبه انجام شد که از مصاحبه دهم به بعد، تکرار در اطلاعات دریافتی مشاهده گردید و از مصاحبه چهاردهم به بعد داده‌ها کاملاً تکراری و به اشباع نظری رسید اما برای اطمینان تا مصاحبه‌ها تا نفر هیجدهم ادامه یافت. روایی پژوهش توسط متخصصان مربوطه مورد بررسی و تأیید قرار گرفت و پایایی پژوهش با استفاده از روش توافق درون موضوعی از میان مصاحبه‌های انجام گرفته چند مصاحبه به عنوان نمونه انتخاب شده و هر کدام از آن‌ها در یک فاصله زمانی کوتاه و مشخص دوباره کدگذاری شدند؛ سپس کدهای مشخص شده در دو فاصله زمانی برای هر کدام از مصاحبه‌ها با هم مقایسه و از طریق میزان توافقات و عدم توافقات موجود در دو مرحله کدگذاری، شاخص ثبات برای آن پژوهش محاسبه گردید. در هر کدام از مصاحبه‌ها، کدهایی که در دو فاصله زمانی با هم مشابه هستند با عنوان توافق و کدهای غیرمشابه با عنوان عدم توافق مشخص شدند؛ سپس محقق به همراه همکار پژوهش، تعداد سه مصاحبه را کدگذاری کرده و درصد توافق درون موضوعی که به عنوان شاخص پایایی تحلیل به کار می‌رود.

$$\text{درصد توافق} = \frac{\text{تعداد توافقات} \times 100}{\text{تعداد کل کدها}}$$

جدول ۱. میزان درصد پایایی از طریق روش کدگذاری مجدد

کد مصاحبه‌شونده	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	درصد توافق درون موضوعی
۲	۲۵	۱۱	۵	۸۸٪
۴	۱۷	۷	۴	۸۲٪
۷	۳۰	۱۲	۷	۸۰٪
کل	۷۲	۳۰	۱۰	۸۳٪

همان طور که در جدول شماره (۱) نشان می‌دهد، تعداد کل کدهای ثبت شده توسط هر دو نفر (محقق و فرد همکاری کننده) برابر با ۷۲، تعداد کل توافقات بین این کدها ۳۰ و تعداد کل عدم توافقات بین این کدها ۱۶ هست؛ بر این اساس پایایی بین دو کدگذار با استفاده از فرمول ذکر شده ۸۳ درصد است؛ بنابراین قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید است.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل تماتیک استفاده شد. در این پژوهش از دو مرحله استفاده گردید. مرحله نخست شامل روش کدگذاری باز، برای مفهوم‌سازی داده‌ها، شکل‌دهی مقوله‌ها و ویژگی‌های آن‌ها و در مرحله بعد، فرایند کدگذاری محوری برای فرایند تبدیل مفاهیم به مؤلفه‌ها انجام گرفت.

یافته‌های تحقیق

جدول شماره (۲) یافته‌های توصیفی در خصوص ویژگی‌های جمعیت شناختی پژوهش حاضر را نشان می‌دهد:

جدول ۲. فراوانی مشارکت کنندگان پژوهش

مشارکت کنندگان پژوهش	فراوانی	درصد فراوانی
اساتید مدیریت ورزشی	۴	۲۲/۲۲٪
اساتید و متخصصان برنامه‌ریزی شهری	۶	۳۳/۳۳٪
مدیران اماکن ورزشی	۳	۱۶/۶۷٪
پژوهشگران دکتری مدیریت ورزشی و محیط‌زیست	۵	۲۷/۷۸٪
جمع	۱۸	۱۰۰

جدول شماره (۳) دو نمونه از مصاحبه‌های پژوهش همراه با کدگذاری اولیه تحلیل تماتیک را نشان می‌دهد:

جدول ۳. کدگذاری اولیه تحلیل تماتیک به همراه مصاحبه

متن مصاحبه	کدگذاری اولیه
مصاحبه اول: ورزش به عنوان یکی از مؤلفه‌های کلیدی در تحقق توسعه پایدار شهری، نقشی فراتر از یک فعالیت تفریحی یا جسمانی ایفا می‌کند و می‌تواند به بستری مؤثر برای ارتقای سطح رفاه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی شهروندان تبدیل شود. از منظر اجتماعی، ورزش با تقویت تعاملات اجتماعی، کاهش آسیب‌های اجتماعی، افزایش مشارکت مدنی و بهبود سلامت روانی، موجب ارتقای کیفیت زندگی شهری می‌شود و به‌ویژه در مناطق کمتر برخوردار، ابزاری برای کاهش نابرابری‌های اجتماعی و تحقق عدالت فضایی و توزیع عادلانه منابع است. همچنین، دسترسی عادلانه به امکانات ورزشی می‌تواند در هم‌افزایی با سایر خدمات عمومی مانند آموزش، سلامت و حمل‌ونقل، نقش مکمل ایفا کرده و فرآیند بازآفرینی شهری را تسهیل کند. توسعه فرهنگ پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری نیز با بهره‌گیری از زیرساخت‌های ورزشی در شهر، گامی در جهت کاهش ترافیک، بهبود حمل‌ونقل عمومی و کاهش آلودگی هوا به شمار می‌آید. در بُعد فناوریانه، ورزش می‌تواند با بهره‌گیری از ابزارهای دیجیتال و اپلیکیشن‌های هوشمند در قالب شهر هوشمند، مشارکت شهروندان را افزایش داده و بهره‌وری خدمات را ارتقا دهد. همچنین، ورزش در افزایش تاب‌آوری شهری نقش مهمی ایفا می‌کند؛ به‌طوری‌که هم آمادگی جسمانی و روانی افراد را در برابر بحران‌ها افزایش می‌دهد و هم می‌تواند از طریق آموزش‌های امداد، نقش مکملی در مدیریت بحران ایفا نماید. در نهایت، تحقق این اهداف نیازمند سیاست‌گذاری جامع، مشارکتی و مبتنی بر داده است که با همکاری میان نهادهای ورزشی، مدیریت شهری و جامعه مدنی، ورزش را به‌عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از فرآیند توسعه پایدار شهری به رسمیت بشناسد.	نقش ورزش در رفاه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی دسترسی به خدمات عمومی و ورزش عدالت اجتماعی و توزیع منابع در بستر ورزش شهر هوشمند و دیجیتالی‌سازی خدمات ورزشی نقش ورزش در افزایش تاب‌آوری شهری و مدیریت بحران توسعه برنامه‌های کاهش خطرات و افزایش ایمنی شهروندان برنامه‌ریزی توسعه شهری و امکانات ورزش در کلان‌شهر شیراز ارائه خدمات ورزشی با کیفیت و استانداردهای بالا در سطح شهر حضور فعال شهروندان در رسانه‌های اجتماعی با محوریت فعالیت‌های ورزشی و ارتقای تصویر مثبت شهر از طریق تولید محتوای ورزشی سیاست‌گذاری شهری مبتنی بر شهر پایدار و زیرساخت‌های ورزشی
مصاحبه دوم: امروزه ورزش به عنوان یکی از ابزارهای کلیدی در سیاست‌گذاری شهری شناخته می‌شود که نه تنها به ارتقای سلامت جسمی و روانی شهروندان کمک می‌کند، بلکه در ایجاد تصویر مثبت از شهر، افزایش مشارکت اجتماعی، حفظ هویت فرهنگی و حتی توسعه اقتصادی مؤثر است. شهروندان با حضور فعال در رویدادهای ورزشی و انعکاس تجربیات خود در رسانه‌های اجتماعی، به معرفی مزیت‌های شهر شیراز کمک می‌کنند و همین امر برند شهری را تقویت می‌کند. اگر شهر بتواند با چهره‌های ورزشی برجسته همکاری داشته باشد و ویژگی‌های منحصر به فرد خود را از طریق ورزش معرفی کند، قطعاً در سطح ملی و بین‌المللی جایگاه بهتری کسب خواهد کرد. طراحی یک هویت بصری منسجم شامل لوگو، نام برند ورزشی و شعار متناسب با ارزش‌های فرهنگی و زیست‌محیطی شهر، اهمیت فراوانی دارد. از سوی دیگر، استفاده از ابزارهای علمی مانند نظرسنجی، پایش رضایت شهروندان و تحلیل بازخوردها به بهبود مستمر خدمات کمک می‌کند. در این میان، کیفیت بالای خدمات	درک و تحلیل نظرات و تجربیات ورزشی شهروندان از فضاها و رویدادهای ورزشی شهری همکاری با ورزشکاران برجسته، چهره‌های ملی و افراد تأثیرگذار برای ارتقای تصویر برند ورزشی شهر شیراز تعریف ویژگی‌های منحصر به فرد فضاهای ورزشی و خدمات ورزشی شهر با تأکید بر جذابیت برای شهروندان و گردشگران بازنمایی تاریخیچه، افتخارات و فرهنگ ورزشی شهر شیراز در قالب برنامه‌های فرهنگی، گردشگری و رسانه‌ای طراحی لوگو، شعار و نمادهای برند ورزشی شهر با تکیه بر ارزش‌ها و هویت بومی

ورزشی، دسترسی عادلانه به امکانات و تلفیق تاریخچه ورزشی با برنامه‌ریزی شهری - استفاده مستمر از نظرسنجی‌ها و بازخوردهای شهروندان در خصوص خدمات و فضاهای ورزشی
 نیز در ایجاد حس تعلق و افزایش سرمایه اجتماعی نقش دارد. ورزش باید در اولویت سیاست‌گذاری‌های شهری قرار گیرد و به‌عنوان بستری برای ارتقای کیفیت زندگی، افزایش تاب‌آوری شهری و تحقق توسعه پایدار در شهر شیراز مورد توجه قرار گیرد

بعد ارائه مصاحبه‌های صورت گرفته از متخصصین کدبندی اطلاعات مستخرج از مصاحبه‌ها به دست آمد. جدول شماره (۴) نتایج اطلاعات مربوط به عوامل کلیدی موثر بر نقش ورزش در توسعه پایدار شهر شیراز را نشان می‌دهد:

جدول ۴. مضامین مربوط به عوامل کلیدی موثر بر نقش ورزش در توسعه پایدار شهر شیراز

مقوله	مفاهیم	کد اولیه	فراوانی کدها
ارتقای زیرساخت‌ها و خدمات شهری	بهبود کیفیت زندگی	- نقش ورزش در رفاه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی	۸
	شهروندان	- دسترسی به خدمات عمومی و ورزش	۱۲
		- کاهش نابرابری اجتماعی با رویکرد ورزشی	۷
		- عدالت اجتماعی و توزیع منابع در بستر ورزش	۹
پیش‌بینی و کاهش مخاطرات شهری	بهبود امکانات و خدمات شهری	- ورزش و بهبود حمل‌ونقل عمومی و کاهش ترافیک شهری	۱۰
		- زیرساخت‌های شهری و خدمات ورزشی (آب، برق، گاز، مخابرات)	۷
		- شهر هوشمند و دیجیتالی‌سازی خدمات ورزشی	۶
استانداردهای توسعه پایدار شهری	پیش‌بینی و کاهش مخاطرات شهری	- نقش ورزش در افزایش تاب‌آوری شهری و مدیریت بحران	۴
		- توسعه برنامه‌های کاهش خطرات و افزایش ایمنی شهروندان	۳
		- برنامه‌ریزی توسعه شهری و امکانات ورزش در کلان‌شهر شیراز	۵
		- سیاست‌گذاری شهری مبتنی بر شهر پایدار و زیرساخت‌های ورزشی	۹
معیارهای پایداری شهری	نقش ورزش در بهبود کیفیت هوا و کاهش آلودگی از طریق ترویج سبک زندگی فعال و کاهش وابستگی به خودروهای شخصی	- نقش ورزش در بهبود کیفیت هوا و کاهش آلودگی از طریق ترویج سبک زندگی فعال و کاهش وابستگی به خودروهای شخصی	۵
	تأثیر توسعه فضاهای ورزشی روی باز بر افزایش سرانه فضای سبز شهری	- تأثیر توسعه فضاهای ورزشی روی باز بر افزایش سرانه فضای سبز شهری	۶
	سهم فضاهای ورزشی سبز در ارتقای سرانه فضای سبز بر اساس استانداردهای سازمان بهداشت جهانی (WHO)	- سهم فضاهای ورزشی سبز در ارتقای سرانه فضای سبز بر اساس استانداردهای سازمان بهداشت جهانی (WHO)	۷
	کاربرد ورزش در ارتقاء فرهنگ مصرف بهینه انرژی در اماکن ورزشی و استفاده از انرژی‌های پاک	- کاربرد ورزش در ارتقاء فرهنگ مصرف بهینه انرژی در اماکن ورزشی و استفاده از انرژی‌های پاک	۹
	نقش ورزش در ارتقای فرهنگ مدیریت پسماند، بازیافت و حفاظت از محیط‌زیست در سطح شهری	- نقش ورزش در ارتقای فرهنگ مدیریت پسماند، بازیافت و حفاظت از محیط‌زیست در سطح شهری	۵

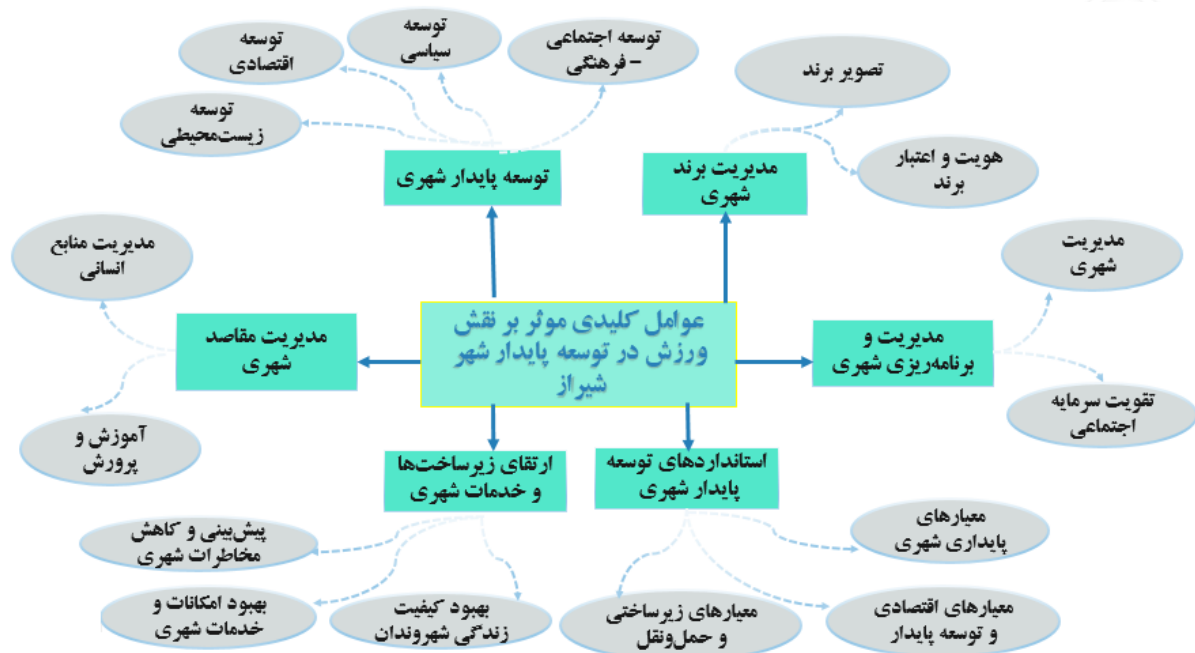

۴	ایجاد فرصت‌های شغلی از طریق توسعه صنعت ورزش و تأثیر آن بر کاهش نرخ بیکاری و افزایش اشتغال پایدار	
۶	سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشی برای تنوع‌بخشی به اقتصاد شهری	معیارهای اقتصادی و توسعه پایدار
۷	کمک ورزش به افزایش درآمد خانوارها از طریق توسعه مشاغل ورزشی و کاهش هزینه‌های سلامت	
۴	تأثیر توسعه حمل‌ونقل عمومی ورزشی محور (مسیرهای پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری) بر کارایی حمل‌ونقل و کاهش زمان سفر شهری	
۶	نقش ورزش در تسهیل دسترسی شهروندان به زیرساخت‌های اساسی با محوریت خدمات ورزشی پایدار (برق، آب، اینترنت در مراکز ورزشی)	معیارهای زیرساختی و حمل‌ونقل
۳	ارتقای سطح ایمنی و امنیت در فضاهای شهری از طریق توسعه فضاهای ورزشی امن و کاهش جرایم با مشارکت جوانان	
۵	تأثیر پراکندگی متوازن فضاهای ورزشی بر کاهش تراکم شهری و تعادل در توزیع جمعیت	
۶	نقش ورزش در بهبود کیفیت دسترسی به خدمات شهری (آموزش، بهداشت، مسکن) از طریق پیوست ورزشی در برنامه‌ریزی شهری	
۴	نقش ورزش در بهبود کیفیت هوا و کاهش آلودگی از طریق توسعه فرهنگ دوچرخه‌سواری، پیاده‌روی و فعالیت‌های بدنی در فضاهای باز شهری	
۲	شفافیت و پاسخگویی شهرداری‌ها در تخصیص منابع ورزشی و مدیریت زیرساخت‌های ورزشی به‌عنوان الگویی برای حکمرانی شفاف	مدیریت شهری
۵	افزایش مشارکت شهروندان در تصمیم‌گیری‌های شهری از طریق مشارکت در برنامه‌ریزی رویدادهای ورزشی و مدیریت فضاهای ورزشی محلی	
۳	کاربرد داده‌محور ورزش در برنامه‌ریزی شهری هوشمند و دیجیتال‌سازی خدمات ورزشی با بهره‌گیری از اپلیکیشن‌ها و فناوری‌های نوین	
۴	تقویت توانمندی و بهره‌وری مدیریت شهری با رویکرد یکپارچه‌سازی نهادهای مرتبط با ورزش، سلامت، فرهنگ و آموزش	مدیریت و برنامه‌ریزی شهری
۳	نقش ورزش در حفظ میراث فرهنگ شهری و احیای معماری سنتی از طریق برگزاری مسابقات و رویدادهای ورزشی فرهنگی	
۵	ورزش به‌عنوان مؤلفه‌ای مؤثر در ارتقای هویت شهری و برندینگ از طریق میزبانی رویدادهای ملی و بین‌المللی و معرفی شیراز به‌عنوان مقصد ورزش‌پایه	تقویت سرمایه اجتماعی
۴	ارتباط ورزش با ارتقای فعالیت‌های فرهنگی و هنری از طریق ترکیب برنامه‌های ورزشی با رویدادهای فرهنگی در فضای شهری	

افزایش تعاملات اجتماعی و تقویت سرمایه اجتماعی از طریق ورزش‌های همگانی، داوطلبی در رویدادهای ورزشی، و توسعه مشارکت اجتماعی در باشگاه‌های محلی		-
۴	تدوین برنامه‌های جامع و استراتژیک توسعه ورزش‌محور شهری	-
۷	تعیین چارچوب مشخص برای تقسیم وظایف میان نهادهای ذی‌ربط در حوزه ورزش شهری	-
۲	ایجاد هماهنگی بین تأمین‌کنندگان منابع، مسئولان محلی و برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی	مدیریت منابع انسانی
۶	مدیریت بهینه منابع مالی در پروژه‌های ورزشی شهری	-
		مدیریت مقاصد شهری
۱۰	جذب و توانمندسازی نیروی انسانی متخصص در حوزه ورزش شهری	-
۵	استفاده از نظرسنجی‌ها و مطالعات میدانی برای ارتقای کیفیت خدمات ورزشی	-
۸	برگزاری دوره‌های آموزشی برای مدیران، کارکنان و کارشناسان ورزشی شهری	آموزش و پرورش
۷	سازماندهی همایش‌ها، نشست‌ها و سمینارهای علمی در حوزه ورزش و توسعه پایدار شهری	-
		توسعه پایدار شهری
۳	درک و تحلیل نظرات و تجربیات ورزشی شهروندان از فضاها و رویدادهای ورزشی شهری	-
۵	حضور فعال شهروندان در رسانه‌های اجتماعی با محوریت فعالیت‌های ورزشی و ارتقای تصویر مثبت شهر از طریق تولید محتوای ورزشی	تصویر برند
۶	همکاری با ورزشکاران برجسته، چهره‌های ملی و افراد تأثیرگذار برای ارتقای تصویر برند ورزشی شهر شیراز	-
		مدیریت برند شهری
۲	تعریف ویژگی‌های منحصربه‌فرد فضاها و ورزشی و خدمات ورزشی شهر با تأکید بر جذابیت برای شهروندان و گردشگران	-
۴	ارائه خدمات ورزشی با کیفیت و استانداردهای بالا در سطح شهر	-
۵	بازنمایی تاریخیچه، افتخارات و فرهنگ ورزشی شهر شیراز در قالب برنامه‌های فرهنگی، گردشگری و رسانه‌ای	هویت و اعتبار برند
۷	طراحی لوگو، شعار و نمادهای برند ورزشی شهر با تکیه بر ارزش‌ها و هویت بومی	-
۴	استفاده مستمر از نظرسنجی‌ها و بازخوردهای شهروندان در خصوص خدمات و فضاها و ورزشی برای بهبود مستمر برند شهری	-
		توسعه پایدار شهری
۵	معرفی فرهنگ، آداب و رسوم شهر شیراز از طریق رویدادهای ورزشی	-
۷	توجه به تنوع سلاقی و علاقه‌مندی‌های ورزشی شهروندان شهر شیراز	توسعه اجتماعی
۴	فراهم کردن فرصت‌هایی برای ایجاد خاطرات خوب از حضور در رویدادهای ورزشی	فرهنگی

۸	تشویق جامعه محلی به شرکت در فعالیت‌های ورزشی	
۳	توسعه امکاناتی همچون موزه‌های شهری، مراکز فرهنگی و اماکن تفریحی در شهر شیراز	
۲	وضع قوانین حمایتی برای جذب سرمایه‌گذاران در ورزش برای تأمین امنیت و حفظ حقوق شهروندان	
۵	استفاده از دیپلماسی ورزشی در ایجاد تصویر مثبت و آگاهی بین‌المللی نسبت به ظرفیت‌های توسعه شهری	توسعه سیاسی
۲	حفظ امنیت و ارائه خدمات ایمنی در ورزش برای حقوق شهروندان	
۶	توسعه و بهبود شبکه‌های حمل‌ونقل عمومی، جاده‌ها، فرودگاه‌ها و .... در راستای توسعه امکانات شهری و برگزاری آسان رویدادهای ورزشی	
۵	استفاده از نوآوری‌های سازمان‌های ورزشی مانند هوش مصنوعی، اینترنت اشیا و اپلیکیشن‌های در راستای مدیریت شهری	توسعه اقتصادی
۷	ارائه مشوق‌ها تسهیلات مالی، معافیت‌های مالیاتی و سایر حمایت‌های دولت از کسب‌وکارهای ورزشی مرتبط به توسعه شهری	
۷	وضع و اجرای قوانین و مقررات ورزشی برای حفاظت از منابع طبیعی و کاهش آلودگی در شهرها	
۱۰	به‌کارگیری فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی و اینترنت اشیا برای بهینه‌سازی مصرف انرژی و مدیریت منابع شهری	
۹	ترویج استفاده از حمل‌ونقل عمومی، دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی در مسیرهای فضاهای شهری	
۶	طراحی اماکن با رعایت اصول معماری سبز، استفاده از مواد بازیافتی و بومی در ساخت و سازهای شهری	توسعه زیست‌محیطی
۵	ایجاد سازوکارهای موثر برای جمع‌آوری و بازیافت زباله‌های تولید شده در مکان‌های شهری	
۷	سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های پایدار، مانند نیروگاه‌های انرژی‌های تجدیدپذیر، پل‌های خورشیدی	
۶	برگزاری برنامه‌های آموزشی برای شهروندان و کارکنان جهت ایجاد آگاهی نسبت به حفظ محیط زیست	

نتایج نهایی تحقیق نشان داد؛ عوامل کلیدی موثر بر نقش ورزش در توسعه پایدار شهر شیراز دارای ۶۷ تا نکات کلیدی، ۱۶ تا مفاهیم و ۶ تا مقوله اصلی است. به طور کلی عوامل کلیدی موثر بر نقش ورزش در توسعه پایدار شهر شیراز شامل شش مضامین سازمان دهنده هستند: ارتقای زیرساخت‌ها و خدمات شهری، استانداردهای توسعه پایدار شهری، مدیریت و برنامه‌ریزی شهری، مدیریت مقاصد شهری، مدیریت برند شهری و توسعه پایدار شهری.

شکل ۱. شبکه تحلیل تماتیک

بحث و نتیجه‌گیری

ورزش نه تنها یک فعالیت جسمانی و تفریحی محسوب می‌شود، بلکه به عنوان یک ابزار راهبردی و چندبعدی، نقش محوری در توسعه پایدار شهر شیراز ایفا می‌کند. تحلیل کدگذاری داده‌های کیفی این پژوهش نشان داد که ۶۷ نکته کلیدی در قالب ۱۶ مفهوم و ۶ مقوله اصلی قابل طبقه‌بندی هستند. این شش مقوله شامل: ارتقای زیرساخت‌ها و خدمات شهری، استانداردهای توسعه پایدار شهری، مدیریت و برنامه‌ریزی شهری، مدیریت مقاصد شهری، مدیریت برند شهری و توسعه پایدار شهری می‌باشند.

نتایج یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که ورزش می‌تواند به عنوان ابزاری مؤثر در تحقق اهداف توسعه پایدار شهری در شهر شیراز ایفای نقش نماید. بررسی عوامل کلیدی نشان داد که ورزش تنها یک فعالیت جسمانی یا تفریحی نیست، بلکه بستری چندبعدی برای ارتقاء رفاه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی شهروندان فراهم می‌کند. مشارکت فعال جامعه در برنامه‌های ورزشی نه تنها به افزایش کیفیت زندگی منجر می‌شود، بلکه به شکل‌گیری سرمایه اجتماعی، کاهش نابرابری‌های اجتماعی و ارتقای حس تعلق به شهر نیز کمک می‌کند؛ از سوی دیگر، توسعه زیرساخت‌های ورزشی می‌تواند هم‌افزایی مثبتی با بهبود دسترسی به خدمات عمومی نظیر آموزش، سلامت و حمل‌ونقل داشته باشد. همچنین، سرمایه‌گذاری در فضاهای ورزشی به‌ویژه در مناطق کم‌تر برخوردار، گامی مؤثر در توزیع عادلانه منابع شهری و کاهش شکاف‌های اجتماعی خواهد بود. ارتباط میان ورزش و کاهش ترافیک شهری نیز از طریق ترویج

فرهنگ استفاده از حمل و نقل پاک و پیاده‌روی امکان‌پذیر است. نتایج این بخش از تحقیق با یافته‌های تحقیقات ژو و همکاران (۲۰۲۵)، یوتیان و همکاران (۲۰۲۴) و هالکی و همکاران (۲۰۲۳) همسو بود. نتایج این بخش از تحقیق و تحقیقات همسو نشان داد، در بُعد فناوری، هوشمندسازی خدمات شهری از جمله امکانات ورزشی دیجیتال، بستر مناسبی برای مشارکت بیشتر شهروندان و ارتقاء بهره‌وری در استفاده از منابع فراهم می‌سازد. همچنین در زمینه تاب‌آوری شهری، ورزش نقش مهمی در افزایش آمادگی جسمانی، روحی و اجتماعی شهروندان در برابر بحران‌های طبیعی و اجتماعی ایفا می‌کند. به علاوه، برنامه‌های آموزشی و پیشگیرانه مبتنی بر ورزش می‌توانند سطح ایمنی و آگاهی جامعه را در شرایط بحرانی افزایش دهند؛ بر این اساس، برای تحقق نقش اثربخش ورزش در توسعه پایدار شهر شیراز، نیاز به تدوین سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های میان‌بخشی میان نهادهای ورزشی، شهرداری و دیگر ارگان‌های خدمات‌رسان شهری وجود دارد. رویکرد جامع، مشارکتی و عدالت‌محور در طراحی سیاست‌های ورزشی می‌تواند شهر شیراز را در مسیر توسعه‌ای پایدارتر، مقاوم‌تر و انسانی‌تر قرار دهد.

نتایج تحقیق نشان داد، ورزش در سطح شهری فراتر از یک فعالیت جسمانی یا تفریحی، به عنوان ابزاری راهبردی در تحقق اهداف توسعه پایدار ایفای نقش می‌کند. نتایج این بخش از تحقیق با یافته‌های تحقیقات لی و همکاران (۲۰۲۳) و کوزما و همکاران (۲۰۲۲) همسو بود. نتایج این بخش از تحقیق و تحقیقات همسو نشان داد، توسعه هدفمند زیرساخت‌ها و خدمات ورزشی می‌تواند در بهبود کیفیت هوا و کاهش آلودگی محیطی از طریق کاهش استفاده از وسایل نقلیه موتوری و ترویج دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی، مؤثر واقع شود. همچنین افزایش فضاهای سبز ورزشی به ارتقای سرانه فضای سبز مطابق با استانداردهای جهانی کمک می‌کند که نقش کلیدی در سلامت جسمی و روانی شهروندان دارد؛ از سوی دیگر، مدیریت مصرف انرژی در اماکن ورزشی با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و انرژی‌های تجدیدپذیر، الگوی مؤثری برای سایر بخش‌های شهری محسوب می‌شود. ورزش همچنین از طریق ایجاد اشتغال مستقیم و غیرمستقیم، حمایت از بنگاه‌های کوچک و جذب سرمایه‌گذاری در صنعت ورزش، نقش مهمی در بهبود شاخص‌های اقتصادی شهری از جمله کاهش نرخ بیکاری، افزایش تنوع اقتصادی و ارتقای سطح درآمد خانوارها ایفا می‌کند. در بُعد خدماتی، ورزش می‌تواند باعث ارتقای کارایی سیستم حمل و نقل عمومی از طریق ترویج مسیرهای امن و مناسب برای پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری شود و از این طریق، ترافیک و آلودگی صوتی را کاهش دهد. در این زمینه مصاحبه شونده (P6) بیان می‌کند: "دسترسی عادلانه به خدمات شهری، به ویژه در محله‌های کم‌برخوردار، از طریق توزیع متوازن فضاهای ورزشی تسهیل می‌شود که به تحقق عدالت اجتماعی و فضایی در سطح شهر می‌انجامد. ورزش با بهبود احساس امنیت، افزایش تاب‌آوری اجتماعی و ارتقای کیفیت زندگی، می‌تواند بخشی اساسی از سیاست‌گذاری شهری و برنامه‌ریزی برای توسعه پایدار شهر شیراز تلقی شود". نتایج تحقیق بر ضرورت توجه یکپارچه و سیستماتیک به ورزش در طراحی راهبردهای شهری تأکید دارد، به گونه‌ای که ورزش نه صرفاً به عنوان یک

بخش مستقل، بلکه به عنوان پیوستی در برنامه ریزی های زیست محیطی، اجتماعی، اقتصادی و کالبدی شهری مدنظر قرار گیرد. این رویکرد می تواند بستری مؤثر برای دستیابی به شهری پویا، زیست پذیر، عادلانه و تاب آور فراهم آورد.

نتایج تحقیق نشان داد، ورزش در عصر حاضر نه تنها یک فعالیت بدنی و تفریحی، بلکه یک ابزار راهبردی در تحقق ابعاد مختلف توسعه پایدار شهری محسوب می شود. در شهرهایی مانند شیراز که با چالش های زیست محیطی، اجتماعی، فرهنگی و مدیریتی روبرو هستند، ورزش می تواند به عنوان یک عامل هم افزا و میان رشته ای، زمینه ساز تحولات مثبت و پایدار باشد. ورزش با ترویج فعالیت های بدنی همچون پیاده روی، دوچرخه سواری و بهره گیری از فضاهای باز، می تواند به کاهش وابستگی به وسایل نقلیه موتوری و در نتیجه کاهش آلودگی هوا و بهبود کیفیت زیست محیطی کمک کند. نتایج این بخش از تحقیق با یافته های تحقیقات گودوی و همکاران (۲۰۲۵) و النور و همکاران (۲۰۲۲) همسو بود. نتایج این بخش از تحقیق و تحقیقات همسو نشان داد، از منظر حکمرانی شهری، شفافیت در عملکرد شهرداری ها و پاسخگویی در زمینه تخصیص منابع ورزشی، یکی از شاخص های مهم توسعه پایدار محسوب می شود. با طراحی و اجرای سیاست هایی که بر شفاف سازی فرآیندهای تصمیم گیری، دسترسی آزاد به داده ها و نظارت شهروندان بر عملکرد نهادهای ورزشی شهری تأکید دارد، می توان اعتماد عمومی و مشارکت مردمی را تقویت کرد. مشارکت فعال شهروندان در طراحی، نگهداری و مدیریت فضاهای ورزشی محلی نیز به افزایش حس تعلق به مکان، مسئولیت پذیری اجتماعی و تقویت سرمایه اجتماعی منجر می شود. در این زمینه مصاحبه شونده (P3) بیان می کند: "بهره گیری از فناوری های نوین در برنامه ریزی و ارائه خدمات ورزشی، نظیر اپلیکیشن های ورزشی، سامانه های هوشمند رزرواسیون فضاهای ورزشی، تحلیل داده های ورزشی برای سیاست گذاری، و ایجاد زیرساخت های دیجیتال در مراکز ورزشی، نقش مهمی در تحقق اهداف شهر هوشمند دارد". ورزش همچنین در ارتقای بهره وری مدیریت شهری مؤثر است؛ چراکه مدیریت یکپارچه و کارآمد مراکز ورزشی نیازمند تعامل سازمان یافته میان شهرداری، بخش خصوصی، سازمان های مردم نهاد و جامعه مدنی است. در این زمینه مصاحبه شونده (P8) بیان می کند: "در بُعد فرهنگی و هویتی، ورزش نقش کلیدی در تقویت هویت شهری ایفا می کند. با برگزاری مسابقات و جشنواره های ورزشی در بناهای تاریخی یا محله های سنتی، می توان ضمن حفاظت از میراث فرهنگی، پیوند میان گذشته، حال و آینده شهر را حفظ کرد". این اقدامات همچنین موجب تقویت برندینگ شهری شده و جایگاه شیراز را در حوزه گردشگری ورزشی و اقتصاد خلاق ارتقا می دهد. ورزش، در تعامل با فعالیت های فرهنگی و هنری، بستری برای پویایی فرهنگی شهر فراهم می کند؛ به گونه ای که فضاهای ورزشی می توانند میزبان رویدادهای ترکیبی ورزشی - فرهنگی شوند. ورزش با فراهم سازی بستری برای تعاملات اجتماعی، فعالیت های داوطلبانه، کار گروهی و تقویت اعتماد اجتماعی، به عنوان یکی از ابزارهای اصلی توسعه سرمایه اجتماعی در شهر شناخته می شود. چنین سرمایه ای، در مواقع بحران و چالش های اجتماعی، همچون بلایای طبیعی یا تنش های اقتصادی، به افزایش

تاب‌آوری شهر کمک می‌کند؛ بنابراین، نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که اگر ورزش به صورت نظام‌مند، یکپارچه و هوشمند در ساختار سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی شهری وارد شود، می‌تواند به عنوان یک موتور محرک در مسیر توسعه پایدار شهر شیراز ایفای نقش کند. این امر مستلزم تغییر نگاه مدیران شهری به ورزش از یک «فعالیت جانبی» به یک «سیاست کلیدی» در توسعه شهری است؛ سیاستی که هم‌زمان به بهبود کیفیت زندگی شهروندان، تقویت زیرساخت‌های پایدار و ارتقای جایگاه بین‌المللی شهر کمک خواهد کرد.

نتایج تحقیق نشان داد، ورزش در چارچوب توسعه پایدار شهری زمانی به شکلی مؤثر و اثربخش عمل می‌کند که از منظر مدیریتی و راهبردی، دارای ساختاری منسجم، هماهنگ و هدفمند باشد. در این راستا، تدوین برنامه‌های جامع و استراتژیک با محوریت ورزش، یکی از ضرورت‌های اصلی برای نهادینه‌سازی نقش ورزش در فرآیند توسعه شهری محسوب می‌شود. بدون برنامه‌ریزی کلان، چندبخشی و آینده‌نگر، ورزش نمی‌تواند جایگاه واقعی خود را در توسعه پایدار شهری، به ویژه در شهری چون شیراز، به دست آورد. تقسیم دقیق وظایف میان نهادهای درگیر، از جمله شهرداری، ادارات ورزش، سازمان‌های مردم‌نهاد و بخش خصوصی، موجب ارتقای هماهنگی بین‌سازمانی، جلوگیری از موازی‌کاری و افزایش بهره‌وری منابع می‌شود. همچنین، هماهنگی با تأمین‌کنندگان، مسئولان محلی و برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی، لازمه موفقیت در طراحی و اجرای پروژه‌های پایدار ورزشی است؛ زیرا اجرای برنامه‌های مؤثر نیازمند مشارکت همه‌جانبه و هم‌افزایی بین تمامی ذی‌نفعان شهری است. نتایج این بخش از تحقیق با یافته‌های تحقیقات دهقان قهفرخی و همکاران (۱۳۹۹) و ژانگ و همکاران (۲۰۱۹) همسو بود. نتایج این بخش از تحقیق و تحقیقات همسو نشان داد، مدیریت کارآمد منابع مالی و استفاده هدفمند از آن در پروژه‌های ورزشی نیز نقشی حیاتی در تحقق توسعه زیرساخت‌ها و گسترش دسترسی همگانی به ورزش ایفا می‌کند. در این میان، جذب نیروی انسانی متخصص و برگزاری دوره‌های آموزشی برای مدیران و کارشناسان ورزشی می‌تواند ظرفیت حرفه‌ای مدیریت شهری را در حوزه ورزش افزایش دهد و به ارتقای کیفیت خدمات و برنامه‌ها منجر شود. در این زمینه مصاحبه شونده (P14) بیان می‌کند: "انجام نظرسنجی‌ها و مطالعات میدانی برای شناخت نیازهای ورزشی شهروندان و ارزیابی عملکرد برنامه‌ها، زمینه‌ساز تصمیم‌گیری‌های مبتنی بر داده و نیازمحور خواهد بود. همچنین، برگزاری همایش‌ها و نشست‌های علمی در زمینه ورزش و توسعه شهری، بستر تولید دانش، انتقال تجربه و به‌روزرسانی سیاست‌ها و رویکردهای مدیریتی را فراهم می‌سازد". اگر شهر شیراز بتواند با نگاه سیستماتیک، مشارکتی و دانش‌بنیان، ورزش را به عنوان یکی از ارکان سیاست‌گذاری و مدیریت شهری بپذیرد، خواهد توانست از ظرفیت‌های بی‌بدیل آن در تحقق توسعه پایدار بهره‌برداری کند. این امر مستلزم اراده سیاسی، برنامه‌ریزی منسجم، آموزش مداوم و مشارکت فعال شهروندان در فرایندهای ورزشی و شهری است.

نتایج تحقیق نشان داد، ورزش به عنوان ابزاری مؤثر در فرآیند توسعه پایدار شهری، نقشی فراتر از ارتقای سلامت جسمی و روانی ایفا می کند و در ابعاد اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و حتی زیست محیطی توسعه شهری تأثیرگذار است. در بررسی انجام شده مشخص شد که نظرات و تجربیات شهروندان از فعالیت ها و خدمات ورزشی شهری، از مهم ترین منابع اطلاعاتی برای سیاست گذاران به منظور بهبود کیفیت خدمات، طراحی زیرساخت ها و برنامه ریزی هدفمند هستند. همچنین، فعالیت شهروندان در رسانه های اجتماعی و تولید محتوای ورزشی با محوریت شهر شیراز، نقش چشم گیری در شکل گیری یک تصویر مثبت از شهر ایفا می کند که می تواند در جذب گردشگران ورزشی، سرمایه گذاران و ارتقای برند شهری مؤثر باشد. نتایج این بخش از تحقیق با یافته های تحقیقات خدادادی و همکاران (۱۴۰۳)، امیرحسینی و همکاران (۱۴۰۰) و بوراییو و همکاران (۲۰۲۰) همسو بود. نتایج این بخش از تحقیق و تحقیقات همسو نشان داد، همکاری با ورزشکاران حرفه ای، چهره های شناخته شده و افراد تأثیرگذار در حوزه ورزش، عاملی مهم در ترویج ارزش های ورزشی و هویت شهری است که سبب افزایش مشارکت عمومی و تقویت انسجام اجتماعی می شود. یافته ها همچنین نشان دادند که برندسازی ورزشی شهری از طریق طراحی نمادها، لوگو، شعار و استفاده از عناصر بومی، می تواند منجر به تمایز شهر در رقابت میان سایر شهرها گردد و جایگاه شیراز را به عنوان یک مقصد ورزشی پایدار و پویا تثبیت نماید. در این زمینه مصاحبه شونده (P1) بیان می کند: "توجه به پیشینه تاریخی و فرهنگی ورزش شیراز و بازنمایی آن در سیاست های شهری، نقش مهمی در حفظ هویت و اصالت فرهنگی شهر ایفا می کند. همچنین، تناسب هویت ورزشی شهر با ارزش های اجتماعی و محیط زیستی مانند پایداری، مشارکت و مسئولیت پذیری اجتماعی، عاملی تعیین کننده در تقویت اعتماد عمومی و افزایش کارآمدی برنامه های توسعه پایدار است". بکارگیری روش های علمی مانند نظرسنجی ها و مطالعات میدانی به منظور سنجش اثربخشی خدمات ورزشی، نه تنها در بهبود مستمر کیفیت خدمات مؤثر است بلکه به شهرداری ها و نهادهای اجرایی امکان تصمیم گیری مبتنی بر داده را می دهد. این موضوع در کنار ارائه خدمات ورزشی با کیفیت، امکانات مناسب و دسترسی برابر برای همه اقشار جامعه، می تواند سطح رضایت شهروندان را به طور چشمگیری افزایش داده و به تقویت سرمایه اجتماعی منجر شود.

نتایج تحقیق نشان داد، ورزش به عنوان یکی از ارکان مهم توسعه پایدار در شهر شیراز، کارکردی فراتر از یک فعالیت جسمانی صرف دارد و نقش چندبعدی و میان رشته ای آن در حوزه های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، زیست محیطی، زیرساختی و مدیریتی قابل تأمل است. نتایج این بخش از تحقیق با یافته های تحقیقات خدادادی و همکاران (۱۴۰۳)، گودوی و همکاران (۲۰۲۵)، کوزما و همکاران (۲۰۲۲) و بوراییو و همکاران (۲۰۲۰) همسو بود. نخست، رویدادهای ورزشی می توانند بستر مناسبی برای معرفی فرهنگ، آداب و رسوم بومی شیراز به شهروندان داخلی و گردشگران خارجی فراهم آورند؛ این موضوع نه تنها به تقویت هویت فرهنگی کمک می کند، بلکه در توسعه گردشگری شهری و افزایش تعاملات بین فرهنگی نیز نقش دارد. همچنین توجه به تنوع سلیقه ها و علاقه مندی های ورزشی شهروندان،

موجب افزایش مشارکت عمومی در فعالیت‌های ورزشی و ارتقاء حس تعلق به شهر می‌شود. فراهم‌سازی امکانات تفریحی، فرهنگی و ورزشی مانند موزه‌های ورزشی، پارک‌ها و فضاهای چندمنظوره می‌تواند به بهبود کیفیت زندگی شهری، نشاط اجتماعی، و ارتقای سرمایه اجتماعی بینجامد. در بعد اقتصادی، وضع قوانین حمایتی برای جذب سرمایه‌گذاران در حوزه ورزش، ارائه تسهیلات مالی و معافیت‌های مالیاتی به کسب‌وکارهای ورزشی، به‌ویژه کسب‌وکارهای نوآور، می‌تواند به افزایش اشتغال، تنوع‌بخشی اقتصادی و پایداری درآمدهای شهری کمک کند. همچنین استفاده از دیپلماسی ورزشی در سطح بین‌المللی، علاوه بر ارتقای جایگاه برند شهری شیراز، ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری و مشارکت‌های جهانی را نیز تقویت می‌کند. در بُعد مدیریتی، نوآوری در سازمان‌های ورزشی از طریق بهره‌گیری از فناوری‌هایی مانند هوش مصنوعی، اینترنت اشیا و اپلیکیشن‌های هوشمند، موجب ارتقای کیفیت مدیریت شهری، کنترل دقیق‌تر منابع و بهبود تجربه شهروندان از خدمات شهری می‌گردد. در این زمینه مصاحبه شونده (P7) بیان می‌کند: "از نظر زیرساختی، توسعه شبکه‌های حمل‌ونقل عمومی، بهینه‌سازی جاده‌ها، فرودگاه‌ها و مسیرهای ارتباطی در کنار برگزاری رویدادهای ورزشی بزرگ، باعث افزایش بهره‌وری زیرساخت‌ها و توزیع متوازن خدمات شهری می‌شود". همچنین، بهره‌گیری از فناوری‌های نوین برای بهینه‌سازی مصرف انرژی و مدیریت منابع همچون استفاده از نیروگاه‌های خورشیدی، طراحی اماکن با معماری سبز، استفاده از مصالح بومی و بازیافتی در ساخت‌وسازهای شهری و ایجاد سازوکارهای جمع‌آوری و بازیافت پسماندهای شهری از دیگر ابعاد زیست‌محیطی توسعه پایدار با محوریت ورزش به‌شمار می‌رود. در این زمینه مصاحبه شونده (P2) بیان می‌کند: تشویق شهروندان به استفاده از حمل‌ونقل پاک نظیر دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی، ضمن کاهش آلودگی هوا و ترافیک، به ارتقای سلامت جسمی و روانی شهروندان کمک می‌کند. در کنار همه این‌ها، آموزش شهروندان و کارکنان شهرداری درباره اصول پایداری، حفظ محیط‌زیست و مشارکت مؤثر در فعالیت‌های ورزشی و اجتماعی، از مهم‌ترین راهکارهای ارتقای تاب‌آوری شهری و نهادینه‌سازی فرهنگ توسعه پایدار است؛ بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که نقش ورزش در توسعه پایدار شهر شیراز، یک پیوند نظام‌مند و هم‌افزا بین عناصر اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، زیست‌محیطی و مدیریتی ایجاد می‌کند و باید در سیاست‌گذاری‌های کلان شهری مورد توجه ویژه قرار گیرد.

با توجه به یافته‌های نهایی تحقیق، می‌توان نتیجه گرفت که ورزش می‌تواند در حوزه‌های گوناگون مانند ارتقای کیفیت زیرساخت‌های حمل‌ونقل، کاهش آلودگی، بهینه‌سازی مصرف منابع انرژی، تقویت تعاملات اجتماعی، کاهش نابرابری، و افزایش مشارکت شهروندی نقشی مؤثر ایفا کند. از سوی دیگر، بهره‌گیری از ورزش در قالب برگزاری رویدادهای ورزشی، توسعه فضاهای ورزشی، استفاده از فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی و اینترنت اشیا و طراحی سیاست‌های حمایتی، می‌تواند به رشد اقتصادی، ارتقای سرمایه اجتماعی و شکل‌گیری تصویر مثبت از شهر شیراز در سطح ملی و بین‌المللی کمک کند. در نتیجه، برای تحقق اهداف توسعه پایدار شهری در شیراز، لازم است که

رویکردهای مدیریتی و سیاست‌گذاری‌های شهری به‌گونه‌ای تنظیم شوند که ورزش به عنوان یک عنصر کلیدی در برنامه‌ریزی شهری در نظر گرفته شود. این امر مستلزم سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشی، آموزش نیروی انسانی، تدوین مقررات حمایتی، گسترش عدالت اجتماعی در توزیع امکانات ورزشی، و تعامل مؤثر با ذی‌نفعان مختلف شهری است. به‌طور کلی، تلفیق ظرفیت‌های ورزشی با رویکردهای توسعه پایدار می‌تواند مسیر دستیابی به شهری پویا، تاب‌آور، سالم و رقابت‌پذیر را هموار سازد و جایگاه شیراز را به عنوان شهری با برند معتبر و توسعه‌یافته تثبیت کند.

بر اساس نتیجه‌گیری کلی تحقیق مبنی بر شناسایی شش مقوله اصلی در نقش ورزش در توسعه پایدار شهر شیراز، پیشنهادها زیر برای بهره‌برداری بهتر از ظرفیت‌های ورزش در فرآیند توسعه شهری ارائه می‌گردد:

- تقویت زیرساخت‌ها و خدمات شهری مرتبط با ورزش: شهرداری و سایر نهادهای مسئول می‌بایست با سرمایه‌گذاری در ساخت و به‌روزرسانی اماکن ورزشی، مسیرهای پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری، فضاهای سبز و امکانات عمومی، زمینه مشارکت گسترده‌تر شهروندان در فعالیت‌های ورزشی را فراهم کنند.
- تدوین و اجرای سیاست‌های توسعه پایدار شهری با محوریت ورزش: سیاست‌گذاران شهری باید ورزش را به عنوان ابزاری مؤثر در تحقق اهداف توسعه پایدار، مانند کاهش آلودگی، ارتقای سلامت عمومی، عدالت اجتماعی و حفاظت محیط‌زیست در نظر گیرند و برای آن چارچوب‌های اجرایی مشخصی تدوین نمایند.
- ایجاد نظام مدیریت و برنامه‌ریزی شهری هم‌راستا با رویدادها و فعالیت‌های ورزشی: برنامه‌ریزی دقیق، هماهنگ و هوشمندانه برای میزبانی رویدادهای ورزشی ملی و بین‌المللی، می‌تواند به ارتقای جایگاه شهر شیراز در سطح داخلی و جهانی کمک کند و موجب رونق گردشگری و اقتصاد محلی گردد.
- توسعه مدیریت مقاصد شهری از طریق ورزش: شناسایی و معرفی ظرفیت‌های گردشگری ورزشی شهر شیراز از طریق بسته‌های تبلیغاتی، برندینگ شهری و طراحی تجربه‌های ورزشی برای گردشگران، می‌تواند به تقویت جایگاه شهر در میان مقاصد گردشگری کمک کند.
- برندسازی شهری با استفاده از ورزش و رویدادهای ورزشی: استفاده از عناصر فرهنگی، تاریخی و ورزشی شهر در طراحی برند شهری، همراه با بهره‌گیری از سفیران ورزشی، کمپین‌های رسانه‌ای و تولید محتوای دیجیتال می‌تواند تصویر مثبت و جذابی از شهر ارائه دهد.
- توجه به آموزش، آگاهی‌بخشی و مشارکت شهروندی در فرآیندهای توسعه ورزشی: برگزاری برنامه‌های آموزشی، اطلاع‌رسانی محیطی، کارگاه‌های تخصصی و ترغیب شهروندان به مشارکت فعال در برنامه‌های

ورزشی، نه تنها موجب ارتقای سلامت جسمی و روانی جامعه می‌شود، بلکه به ارتقای سرمایه اجتماعی نیز کمک می‌نماید.

منابع

- امیرحسینی، سید احسان؛ گودرزی، صمد؛ کیانی، مجید؛ عسگری، روح‌الله. (۱۴۰۰). "واکاوی نقش مسائل اجتماعی و فرهنگی در توسعه به‌کارگیری انرژی سبز در اماکن ورزشی". مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۳ (۶۸)، ۳۰۱-۳۳۴. doi: 10.22089/smrj.2020.8941.3040
- حسینی، میرابراهیم؛ علی‌دوست، ابراهیم؛ جباری، طاهر؛ گنجی ایمچه، حسین؛ شهبازی، رضا. (۱۳۹۹). "طراحی مدل ارزیابی عملکرد پیمانکاران پروژه‌های ساخت مجموعه‌های ورزشی با رویکرد تلفیقی کارت امتیازی متوازن (BSC) و ویکور فازی". مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۲ (۶۴)، ۲۷۷-۳۰۴. doi: 10.22089/smrj.2019.7176.2511
- خدادادی، محمدرسول؛ بدری‌آذرین، یعقوب؛ شهبازی، رضا؛ پاشازاده، شبنم. (۱۴۰۳). شناسایی عوامل مؤثر بر طراحی و ساخت اماکن ورزشی سبز. رویکردهایی نوین در مدیریت ورزشی، ۱۲ (۴۶)، ۱۰۲-۱۱۸. doi: 10.22034/ntsmj.2024.718995
- داودی، بابک؛ زارعی، علی؛ اشرف گنجویی؛ فریده. (۱۳۹۹). "بررسی بهبود نظام اطلاعاتی سبز در اماکن و سازمان‌های ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی". مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۲ (۶۰)، ۱۹۳-۲۱۶. doi: 10.22089/smrj.2019.6398.2308
- دهقان قهرخی، امین؛ شهبازی، رضا؛ سیف‌اللهی، عباس. (۱۳۹۹). "گونه‌شناسی رفتارهای سبز در اماکن ورزشی". مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۷ (۱)، ۷۹-۹۳. doi: 10.30473/fmss.2020.50463.2065
- شکوهی‌فرد، سیامک؛ سلمانپور زنوز، علی؛ حاضری نیری، هاتف. (۱۴۰۳). "اثرات مصرف انرژی و بخش مالی بر آلودگی محیط‌زیست مطالعه موردی: ایران". جغرافیا و روابط انسانی، ۷ (۳)، ۱۷۲-۱۸۸. doi: 10.22034/gahr.2024.435341.2032
- شهبازی، رضا؛ خدادادی، محمدرسول؛ بدری‌آذرین، یعقوب؛ حیدری چپانه، رحیم. (۱۴۰۳). "شناسایی عوامل مؤثر بر مدیریت عملکرد خدمات گردشگری ورزشی". جغرافیا و روابط انسانی، ۷ (۳)، ۳۳۷-۳۵۴. doi: 10.22034/gahr.2025.485029.2357
- شهبازی، رضا؛ خدادادی، محمدرسول؛ بدری‌آذرین، یعقوب؛ حیدری چپانه، رحیم. (۱۴۰۴). "گردشگری ورزشی: با رویکرد مروری سیستماتیک". دانش مدیریت ورزش. doi: 10.22034/jsmk.2025.62715.1064

- شهبازی، رضا؛ خدادادی، محمدرسول؛ بدری آذرین، یعقوب؛ حیدری چیا، رحیم. (۱۴۰۳). "شناسایی عوامل مؤثر بر مدیریت عملکرد خدمات گردشگری ورزشی". جغرافیا و روابط انسانی، ۷ (۳)، ۳۳۷-۳۵۴. doi: 10.22034/gahr.2025.485029.2357.
- Bouraiou, A., Necaibia, A., Boutasseta, N., Mekhilef, S., Dabou, R., Ziane, A., Touaba, O. (2020). "Status of renewable energy potential and utilization in Algeria". *Journal of Cleaner Production*, 246, 119011.
  - Diaz, R.A. (2011). "Planning for sustainable development: strategic alignment in Peruvian region and cities". *Futures*, 43, 908-918.
  - Elnour, M., Himeur, Y., Fadli, F., Mohammedsherif, H., Meskin, N., Ahmad, A.M., Hodorog, A. (2022). "Neural network-based model predictive control system for optimizing building automation and management systems of sports facilities". *Applied Energy*, 318, 119153
  - Godoi, N. M. I., Gomes, R. C., & Longo, R. M. (2025). Contributions of urban green spaces to cities: A literature review. *Sustainable Environment*, 11(1), 2464418.
  - Halecki, W., Stachura, T., Fudała, W., Stec, A., & Kuboń, S. (2023). Assessment and planning of green spaces in urban parks: A review. *Sustainable Cities and Society*, 88, 104280.
  - Kim, A., Kim, Y., Han, K., Susan, E.J., Ployhart, R.E. (2014). "Multilevel Influences on Voluntary Workplace Green Behavior: Individual Differences". *Leader Behavior, and Coworker Advocacy, journal of management*, 5 (43), 1335-1358.
  - Kozma, G., Radics, Z., Teperics, K. (2022). "The Role of Sports Facilities in the Regeneration of Green Areas of Cities in Historial View: The Case Study of Great Forest Stadium in Debrecen, Hungary". *Buildings*, 12, 714. <https://doi.org/10.3390/buildings12060714>.
  - Lee, C. C., Wang, F., & Chang, Y. F. (2023). Towards net-zero emissions: can green bond policy promote green innovation and green space?. *Energy Economics*, 121, 106675.
  - Simões, L. H., Guillemot, J., Ronquim, C. C., Weidlich, E. W., Muys, B., Fuza, M. S., ... & Brancalion, P. H. (2024). Green deserts, but not always: A global synthesis of native woody species regeneration under tropical tree monocultures. *Global Change Biology*, 30(4), e17269.
  - Thomas J., Grant, J.R. (2014). "Green Monsters: Examining the Environmental Impact of Sports Stadiums". *Villanova Environmental Law Journal*, 149-176.
  - Yixiang, Z., Shiqi, X., Guanghui, Z. (2019). "User continuance of a green behavior mobile application in China: An empirical study of Ant Forest". *Journal of Cleaner Production*, 42 (1), 1-8. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.118497>.
  - Yutian, L. U., Running, C. H. E. N., Bin, C. H. E. N., & Jiayu, W. U. (2024). Inclusive green environment for all? An investigation of spatial access equity of urban green space and associated socioeconomic drivers in China. *Landscape and Urban Planning*, 241, 104926.
  - Zhou, W., Yu, Y., Zhang, S., Xu, J., & Wu, T. (2025). Methods for quantifying the cooling effect of urban green spaces using remote sensing: A comparative study. *Landscape and Urban Planning*, 256, 105289.